

Rudolf Valenta, restaurování a stavba varhan

se sídlem: Pod Špejcharem, 156 00 Praha 5

IČO: 49669681

DIČ: 005-510304055

Návrh na restaurování varhan

Restaurátorský záměr

a) Umístění varhan

Zruč nad Sázavou, farní kostel Povýšení svatého kříže

b) Vlastník varhan

Římskokatolická farnost Zruč nad Sázavou, administrátor vikář P. Jaroslav Konečný

Ke kostelu 3

285 22 Zruč nad Sázavou

c) Popis varhan

Dvoumanuálový mechanický zásuvkový nástroj s pedálem postavil v roce 1798 Jan Jiří Španěl z Rokytnice v Orlických horách. Ev. číslo památky: 83106/37 , 130011.

Nástroj byl postaven jako chromatický C – c 3 (farní kronika), byl několikrát přestavován, naposledy firmou Melzer. Z původního nástroje se zachovala pouze část skříně hlavního stroje, pozitivu a torza píšťalnic.

Varhany budou mít po dostavbě mechanickou hrací i rejstříkovou trakturu a zásuvkové vzdušnice. Výška ladění varhan přibližně 440 Hz, tlak vzduchu cca 60 mm WS. Hrací stůl bude součástí pozitivu v zábradlí, manuálové klávesy inversní, podle dochovaného nástroje téhož autora. Pedálová klaviatura a manubria rovněž podle vzoru Jiřího Španiela.

d) Popis současného stavu varhan s uvedením závad a příčin porušení

Původní nástroj zanikl při poslední přestavbě, rekonstrukce bude vycházet ze srovnatelných nástrojů téhož autora (například Častolovice kostel sv. Víta).

Předpokládaná dispozice:

I.man (C - c3, 49 tónů)

Principal	4'	cínový prospektový rejstřík
Kvintadena	8'	cínový krytý rejstřík
Portunal	8'	cínový rejstřík
Salicinal	4'	cínový rejstřík
Kvinta	2 2/3'	cínový rejstřík
Oktáva	2'	cínový rejstřík
Kvinta šustivá	1 1/3'	cínový rejstřík
Mixtura 3x		cínový rejstřík

II.man (C - c3, 49 tónů)

Copel major	8'	dřevěný krytý rejstřík
Copel minor	4'	dřevěný krytý rejstřík
Principal	2'	nepůvodní rejstřík, diskant kovový
Nassata	2 2/3'	cínový rejstřík

Pedál (C – a 22 tónů)

Subbas	16'	dřevěný rejstřík
Principalbas	8'	dřevěný rejstřík
Oktavbas	4'	cínový rejstřík

e) Navrhovaný způsob restaurátorského zásahu

Následující návrh vychází z vyjádření diecézního organologa Pavla Černého. Skříně a zachované původní řezby budou restaurovány, nedochované části budou rekonstruovány podle dochovaných fragmentů a nástrojů téhož autora. Po sondáži původní polychromie bude rozhodnuto buď o jejím zachování nebo obnovení novou vrstvou.

Stroj bude zhotoven zcela nově jako replika díla J.J.Španiela staršího podle dochovaných nástrojů.

Cíl restaurování - rekonstruovat varhanní stroj do původního stavu: zjistit a obnovit původní dispozici, obnovit plnou funkčnost hrací a rejstříkové traktury, zastavit působení dřevokazného hmyzu, provést sanaci a podle potřeby petrifikaci dřevěných součástí varhanní skříně, provést nezbytné opravy jednotlivých součástí s použitím dobových technologií a materiálů, kopie provádět pouze v nevyhnutelných případech, nenávratně poškozené součásti vyjmout, podle potřeby nakonzervovat a uchovat pro kontrolu, zjistit a podle možností obnovit původní ladění a intonaci varhan, zjistit a podle možností obnovit původní či nejméně škodlivější tlak vzduchu.

Archivní výzkum – bude prostudován archivní materiál k dějinám těchto varhan, což může přispět k přesněnému zjištění, k jakým zásahům u nich došlo.

Průzkum dalších dochovaných varhan J.J.Španiela st. – měl by přispět k určení původního stavu varhan, pomůže zpřesnit, jaké materiály, technické a technologické postupy varhanář v uvedené době používal.

Průzkum nástroje po demontáži – dá se předpokládat, že podrobný průzkum zachovaných částí skříně, píšťalnic apod. pomůže zjistit, jaký byl původní stav varhan.

Použité materiály – detailní průzkum po demontáži a srovnávací průzkum umožní zjistit, jaké materiály varhanář při stavbě varhan používal. Z toho bude restaurování vycházet.

Návrh technologických postupů:

- konzervační roztoky (Katrid BQ, Aidol HWT, petrifikace Solakryl)
- způsob snímání šelakových či bolusových nátěrů (líh, voda, odstraňovač, ředidla toluen, xylen - kombinace)
- příprava tmelů (karnaubský vosk, včelí vosk, kalafuna, terpentýn, pigmenty)
- způsob lepení kůží, dřeva apod. (klih kostní nebo kožní)
- způsob odstraňování rzi a konzervace kovových součástí (chemicky, tanátování)
- povrchová konzervace dřevěných a kovových píšťal (mikrokrystalický vosk, revax)
- způsob a použité materiály při restaurování píšťal (klih kostní nebo kožní, vosky, laky, sourodé materiály)

a) předpokládané celkové náklady, termín provedení

Prohlídka varhan umožňuje přijmout pouze orientační odhad finančních požadavků. Proto je třeba při odhadu ceny restaurování zakalkulovat potřebnou rezervu. Na základě dosavadní situace je možné reálně předpokládat, že celková suma, potřebná na úplné restaurování celých varhan (tj. varhanního stroje a varhanních skříní), by byla. 2 782 000,- Kč.

K ceně je třeba připočítat DPH 9%. Podmínkou je včasné zahájení prací. Termín provedení bude vycházet z konkrétních podmínek zadavatele, z mého hlediska je možné zahájit přípravné práce na podzim 2008 a realizaci na jaře 2009.

Vypracoval Rudolf Valenta

Ve Zbraslavi dne 26. května 2008

